

Euroopa Parlamendi valimised 2019

Piret Ehin

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Tartu Ülikool

Piret.ehin@ut.ee

Teemad

- Mille poolest erinevad EP ja Riigikogu valimised? Kas valija mõtleb teistmoodi – kuidas?
- Teisejärguliste siseriiklike valimiste teooria – kas jätkuvalt kehtiv?
- Mis on kaalul 2019 aasta valimistel? Aktuaalsed teemad.

Euroopa Parlament

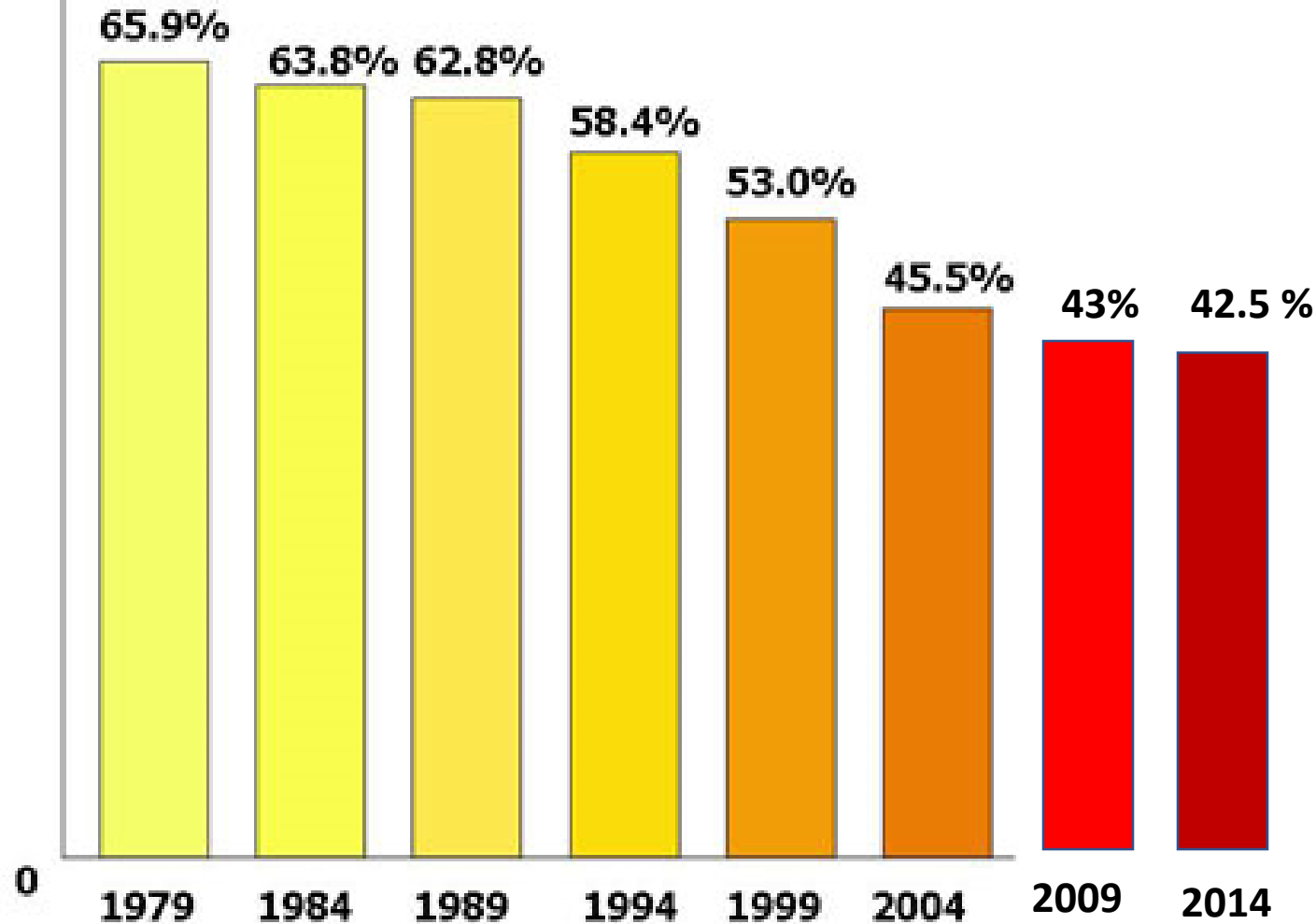
- 751 (705) liiget esindavad 500 miljonit eurooplast (375 m valijat)
- Ainus otsevalitud rahvusülene esinduskoda maailmas
- Otsevalitud alates 1979
- Osaliselt ühtlustatud valimisreeglid: PR variatsioonidega
- Korruga toimuvad valimised 28 (27) riigis

EP roll:

- Algselt väike, ent aluslepingute muudatuste käigus kasvanud
- EP kui kahekojalise parlamendi „alamkoda“
- Kaasotsustus – „ordinary legislative procedure“
- Puudub õigus algatada seadusi

100%

Mean for 9 countries in 1979, 10 in 1984,
12 in 1989, 1994, 15 in 1999, and 25 in 2004

Osalusaktiivsus
EP valimistel
1979-2014

Table: European Parliament election turnout % by country 1979 – 2009

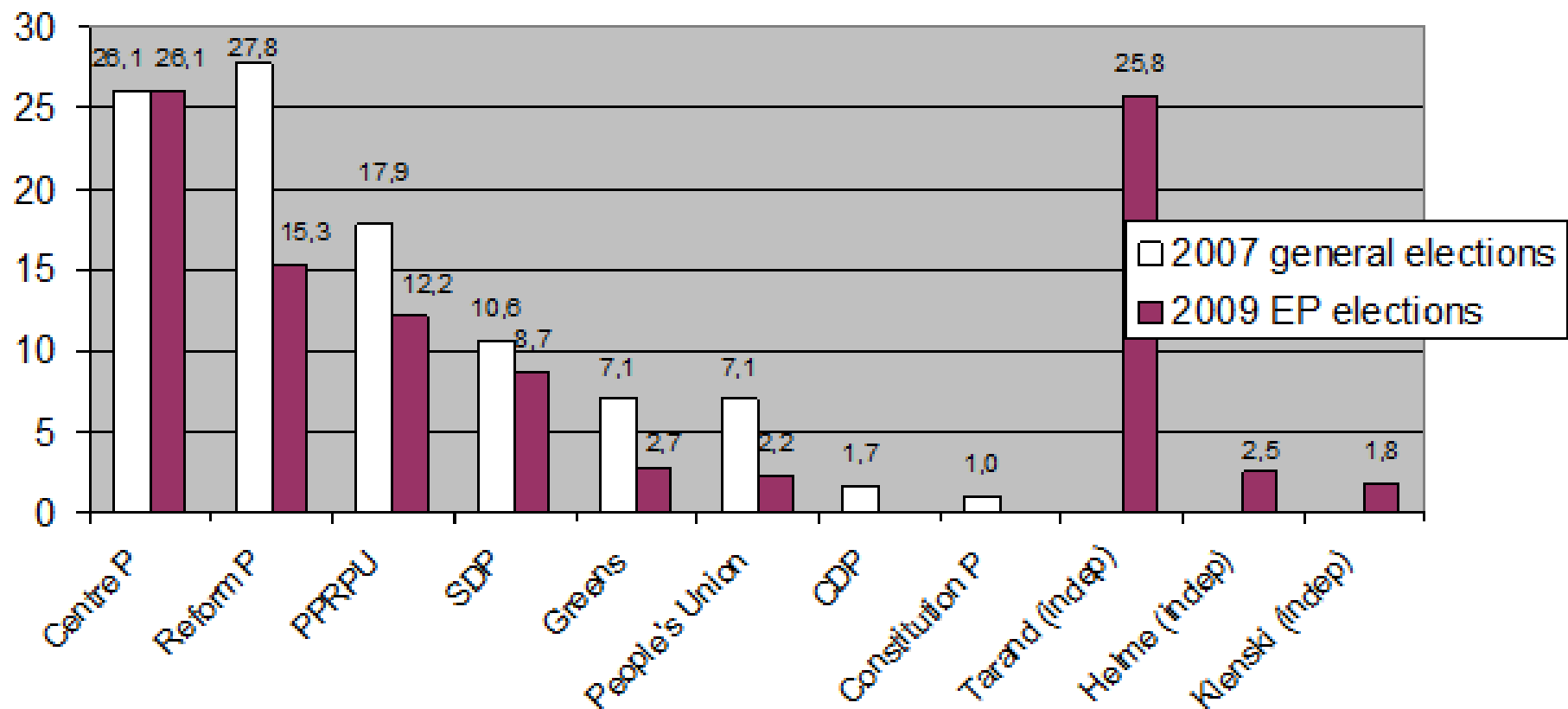
Member States	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009
Belgium	91.36	92.09	90.73	90.66	91.05	90.81	90.39
Denmark	47.82	52.38	46.17	52.92	50.46	47.89	59.54
Germany	65.73	56.76	62.28	60.02	45.19	43	43.3
Ireland	63.61	47.56	68.28	43.98	50.21	58.58	58.64
France	60.71	56.72	48.8	52.71	46.76	42.76	40.63
Italy	85.65	82.47	81.07	73.6	69.76	71.72	65.05
Luxembourg	88.91	88.79	87.39	88.55	87.27	91.35	90.75
Netherlands	58.12	50.88	47.48	35.69	30.02	39.26	36.75
United Kingdom	32.35	32.57	36.37	36.43	24	38.52	34.7
Greece		80.59	80.03	73.18	70.25	63.22	52.61
Spain			54.71	59.14	63.05	45.14	44.9
Portugal			51.1	35.54	39.93	38.6	36.78
Sweden					38.84	37.85	45.53
Austria					49.4	42.43	45.97
Finland					30.14	39.43	40.3
Czech Republic						28.3	28.2
Estonia						26.83	43.9
Cyprus						72.5	59.4
Lithuania						48.38	20.98
Latvia						41.34	53.7
Hungary						38.5	36.31
Malta						82.39	78.79
Poland						20.87	24.53
Slovenia						28.35	28.33
Slovakia						16.97	19.64
Bulgaria							38.99
Romania							27.67
Average EU turnout	61.99	58.98	58.41	56.67	49.51	45.47	43

EP valimised kui 'teisejärgulised siseriiklikud valimised'

- Teooria sõnastasid Karl-Heinz Reif ja Hermann Schmitt 1980
- Omavahel võistlevad riigi tasandi erakonnad, mis keskenduvad valdavalt siseriiklikele teemadele
- Kuna EP valimised ei mõjuta täidesaatva võimu teostamist, on kõikide osapoolte jaoks **vähem kaalul**
- Sümptomid:
 - madal valimisaktiivsus
 - valitsusparteide suhteline ebaedu
 - opositsiooni- ja äärmusparteide edu
 - suurte erakondade ebaedu, väikeste edu

Sümptomite avaldumise määr sõltub valimistsükli faasist:
kui suur on riigiparlamendi valimiste ja EP valimiste ajaline vahe?

Vote share in 2007 general elections and 2009 EP elections (%)

Kas TSV teooria jätkuvalt pädeb?

- 10 aastat kriise
- Euroskeptiliste jõudude esiletõus
- Peavoolu-erakondade nõrgenemine
- Katsed moodustada ühtset euroskeptikute blokki

2019 Erakordne aasta EL poliitikas

29 märts: Brexit

23-26 mai: EP valimised

Novembris: uue Euroopa Komisjoni moodustamine

Novembris: Euroopa Keskpanga uus juht astub ametisse

Detsembriks: Euroopa Ülemkogu uus juht

Institutsioonide uuenemise aasta

Uus poliitiline kord

Poliitiline ebastabiilsus mitmetes liikmesriikides

Spitzenkandidaten (esinumbrid) ja nende tähtsus

- Alates 2014 aastast nimetavad Euroopa erakonnad oma kandidaadi Komisjoni juhi kohale
- Eesmärk: tugevdada sidet EP valimiste ja täidesaatva võimu teostamise vahel (demokraatia tunnus!)
- Protsess jätkuvalt vastuoluline: Kas Euroopa Ülemkogu esitab Komisjoni juhi kohale enim hääli saanud erakonna esinumbri?

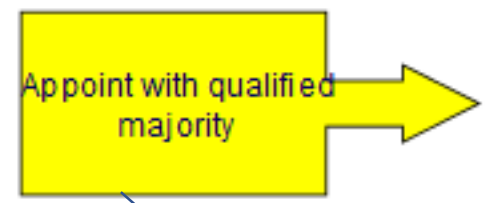

The Election of the Commissioners

Heads of State and Government

Taking into account EP election results

Commission President

Formation of the Commission

EP conducts hearings of individual Commissioner candidates and must approve the Commission as a whole

Member States

Heads of State and Government

Commission President

The Lisbon Treaty changes

Pre-Lisbon (Nice Treaty)	Post-Lisbon
<p data-bbox="428 589 1251 861"><i>The Council, meeting in the composition of Heads of State or Government and acting by a qualified majority, shall nominate the person it intends to appoint as President of the Commission; the nomination shall be approved by the European Parliament.</i></p> <p data-bbox="428 882 1230 968">Article 214(2) Treaty on the European Community (TEC). (author's emphasis)</p>	<p data-bbox="1286 475 2170 982"><i>Taking into account the elections to the European Parliament and after having held the appropriate consultations, the European Council, acting by a qualified majority, shall propose to the European Parliament a candidate for President of the Commission. This candidate shall be elected by the European Parliament by a majority of its component members. If he does not obtain the required majority, the European Council, acting by a qualified majority, shall within one month propose a new candidate who shall be elected by the European Parliament following the same procedure.</i></p> <p data-bbox="1286 1003 2007 1082">Article 17(7) Treaty on European Union (TEU) (author's emphasis)</p>

Laura Tilindyte, "Election of the President of the European Commission: Understanding the Spitzenkandidaten process," Briefing for the European Parliament, February 2019.

Institutsioonide seisukohad esinumbrite küsimuses

Parliament	Commission	European Council
The Parliament stands 'ready to reject any candidate ... who was not appointed as a <i>'Spitzenkandidat'</i> .	The lead candidate system had, overall, a 'positive impact' on the work of the EU institutions, and 'should continue and be improved.'	'There is no automaticity in this process.' It is an 'autonomous competence of the European Council to nominate the candidate, while taking into account the European elections, and having held appropriate consultations.'

Laura Tilindyte, "Election of the President of the European Commission: Understanding the Spitzenkandidaten process," Briefing for the European Parliament, February 2019.

Esinumbrid 2019

- Euroopa Rahvapartei (EPP): **Manfred Weber**
- Euroopa Sotsialistid (PES): **Frans Timmermans**
- Konservatiivide ja reformistide liit (AECR): **Jan Zahradil**
- Liberaalide ja demokraatide ühendus (ALDE): esitab mitu 'liberaalset juhti'

